

Strategisk Utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-04-24
VersionDiarienummer
TN 2014-0258Infosäk. klass
K1 (Öppen)Handläggare
Jens Plambeck
08-6861651
Jens.plambeck@sll.seTrafiknämnden
2014-05-13, info punkt 18

Information om SLL:s investeringsstrategi och koppling till den nationella planeringsprocessen

Ärendebeskrivning

Syftet med detta informationsärende är att beskriva SLL:s investeringsstrategi och koppling till den nationella planeringsprocessen gällande infrastruktur planering främst investeringar i spårinfrastruktur (Lagen om byggande av järnväg, Plan och Bygglagen och Miljöbalken).

1 Inledning

Stockholms läns landsting har fastställt en investeringsstrategi för att skapa möjlighet att styra, utvärdera, samordna och följa upp landstingskoncernens investeringar.

Från den 1 januari 2013 gäller en ny lagstiftning för planering av ny infrastruktur enligt bland annat Lagen om byggande av järnväg, Väglagen, Plan och bygglagen och Miljöbalken. Enligt den nya lagstiftningen sker planeringen som en sammanhållenprocess från det behovet identifierats till dess planen färdigställs. Landstingets investeringsprocess består däremot av ett antal steg där det behövs beslut för att fortsätta i nästa steg.

Investeringar i tunnelbana och spårväg kan planeras i enlighet med Lagen och byggande av järnväg och/eller Plan och bygglagen. Det är viktigt att både landstingets investeringsprocess och planeringslagstiftningen efterföljs. I planeringslagstiftningen finns formaliakrav som t ex att samråd med allmänheten ska ske, Länsstyrelsen ska besluta om projektet kan väntas medföra betydande miljöpåverkan mm. Efterföljs inte kraven i planeringslagstiftningen finns risk för överklaganden och tidskrävande omtag i planeringsprocessen.

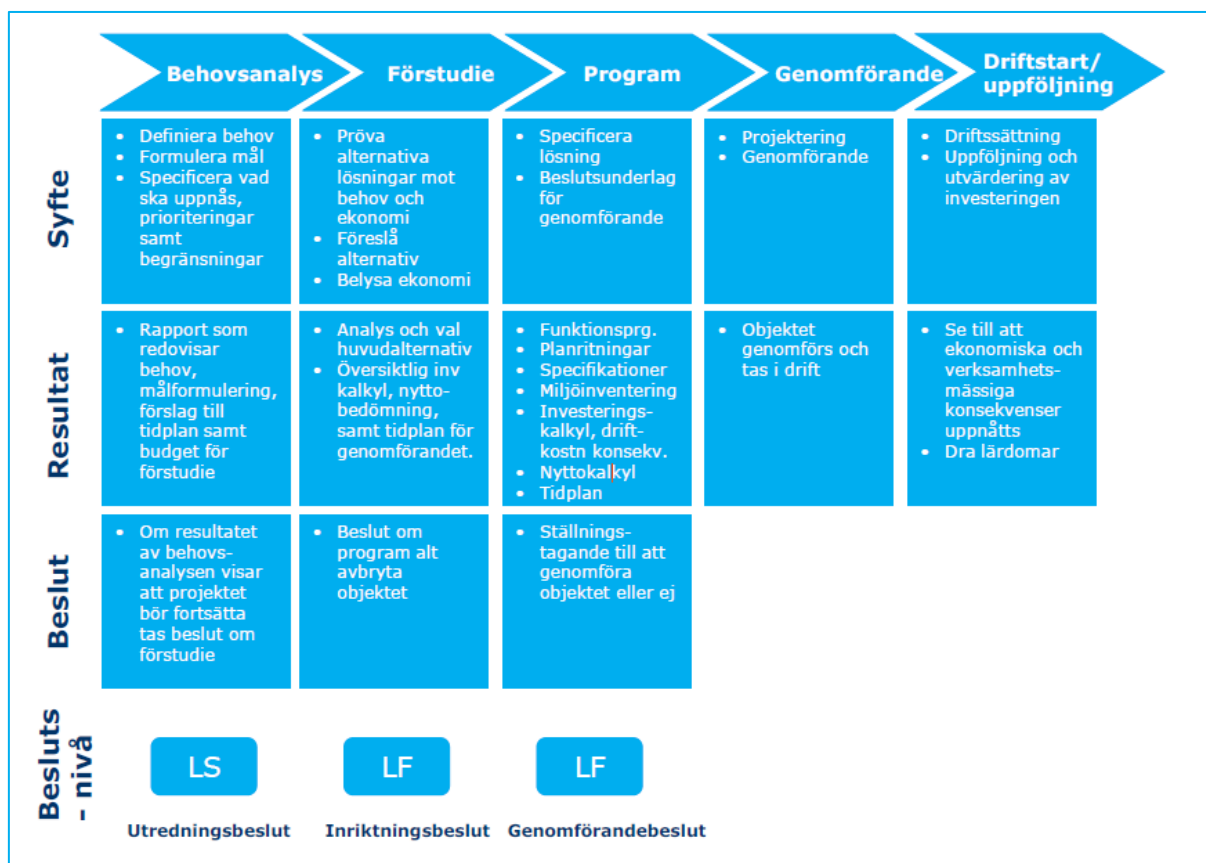
2 SLL investeringsstrategi

Landstingets investeringsprocess, från 2012, består av ett antal steg, som beskrivs i figur 1.

Första steget är en **behovsanalys** där behov, målsättningar och förslag till tidplan och budget beskrivs. Utifrån detta underlag fattar landstingsstyrelsen ett **utredningsbeslut**, dvs beslut om att genomföra en förstudie eller ej.

Andra steget är en **förstudie** där olika alternativ analyseras och bedöms i förhållande till identifierade behov och uppställda mål. I förstudien föreslås huvudalternativ och rapporten innehåller en översiktlig investeringskalkyl, nyttobedömning, samt tidplan för genomförande. Med förstudien som grund fattar landstingsfullmäktige ett **inriktningsbeslut**, dvs beslut om att genomföra en programstudie eller ej.

Tredje steget är ett **program** där huvudalternativet specificeras. Ett detaljerat underlag med tex planritningar, miljöinventering, investeringskalkyl och nyttokalkyl tas fram. Utifrån underlaget fattas ett **genomförandebeslut** (beslut om genomförande eller ej).

Figur 1: Landstingets investeringsstrategi.

3 Planeringsprocessen för infrastruktur

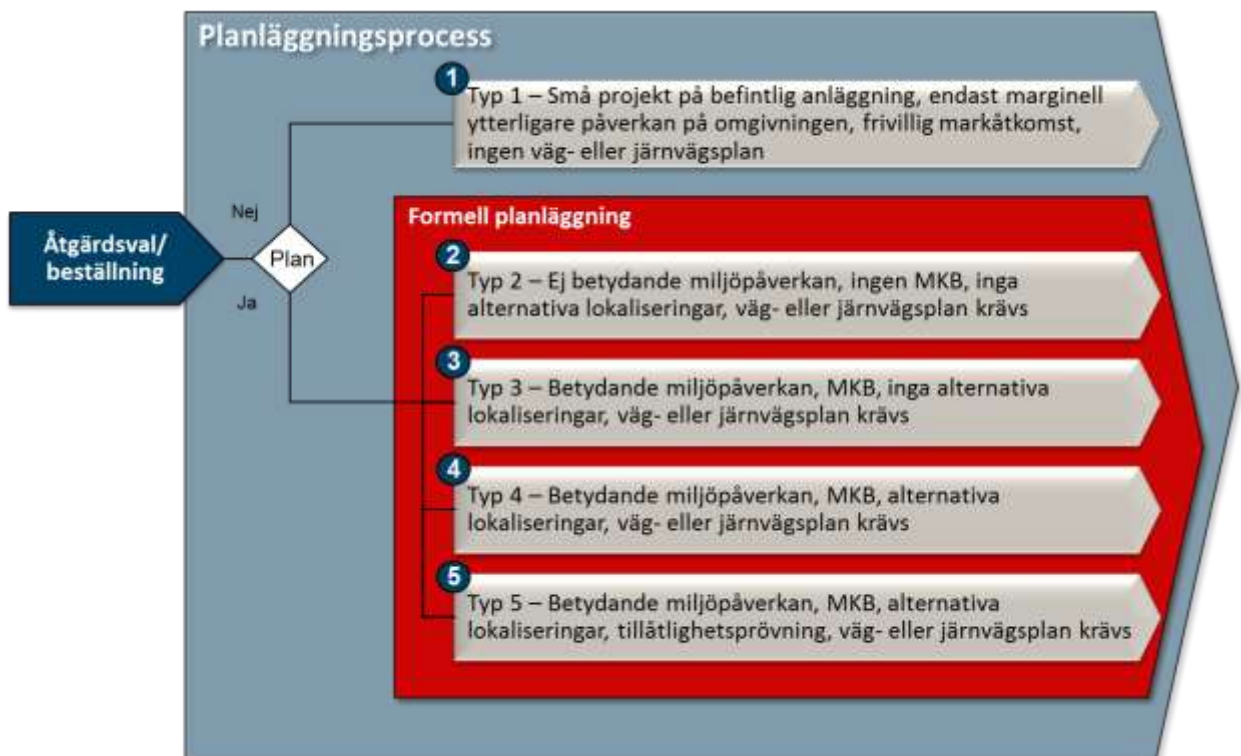
Lagen om byggande av järnväg, Väglagen, Plan och bygglagen och Miljöbalken är de lagar som styr planeringen av ny infrastruktur. När det gäller byggande av

tunnelbana eller spårväg kan infrastrukturägaren välja om lagen om byggande av järnväg och/eller plan och bygglagen ska användas.

Planläggningsprocessen är en sammanhållen process, som ser olika ut beroende på om länsstyrelsen bedömer att projektet kan ha en betydande miljöpåverkan, om alternativa korridorer ska utredas eller om tillåtlighetsprövning behövs.

- Processen föregås av en förberedande studie, normalt en *åtgärdsvalsstudie*.
- Processen inleds alltid med att underlag tas fram och ett inledande samråd sker med dem som förväntas bli berörda.
- Samråd sker sedan under hela processen.
- Processen avslutas med att granskningsunderlag tas fram och att projektet blir föremål för granskning.
- Innan projektet ska fastställas ska länsstyrelsen yttra sig över projektet.
- Om länsstyrelsen och infrastrukturägaren är överens kan infrastrukturägaren fastställa projektet, i annat fall är det regeringen som kan göra detta.

Mindre förändringar i infrastrukturen, med obetydlig ytterligare miljöpåverkan kan utföras utan formell planläggning.

Figur 2: Trafikverkets planläggningsprocess. Källa: Trafikverket.

4 Koppling mellan SLL investeringsstrategi och den nationella planeringsprocessen

I detta avsnitt beskrivs främst kopplingen mellan SLLs investeringsprocess och Lagen om byggande av järnväg, Plan och bygglagen och Miljöbalken, eftersom det är främst investeringar i spårinfrastruktur som är aktuellt för landstinget. Skulle väginvesteringar vara aktuella så är processen den samma för enligt Väglagen.

Enligt lagen om byggande av järnväg börjar planeringen av järnväg med att utgå från transportbehovet och hur det ska lösas. Inledningsvis tillämpas grova korridorer som allt eftersom förfinas i järnvägsplanarbetet. När Järnvägsplanens fastställelsehandling utarbetas ska planen visa det exakta markbehov som behövs för järnvägen och hur fastigheter påverkas på spårvägen. För att kunna ha den detaljeringsnivån krävs det en omfattande teknisk utredning (systemhandling) för att specificera hur infrastrukturen kommer att utformas.

Hos SLL och i enlighet med investeringsstrategin är denna process indelad i stegen förstudie, programstudie och genomförande.

I figur 3 visas hur lagen om byggande av järnväg och plan och bygglagen förhåller sig till Landstingets investeringsprocess.

Behovsanalysen likställs med en **åtgärdsvalsstudie**. Behovsanalysen kan dock behöva kompletteras med fler analyser/information än vad som ingår i en åtgärdsvalsstudie. För att ett projekt ska komma med i de nationella eller regionala investeringsplanerna behöver en åtgärdsvalsstudie genomföras. Behovsanalysen ligger till grund till **utredningsbeslutet**.

Järnvägsplan och detaljplan är en kontinuerlig process som i landstingets investeringsprocess består av flera steg; förstudie, programstudie och genomförande. Dessa tre steg likställs med de handlingar som ska tas fram enligt lagen om byggande av järnväg eller plan och bygglagen.

- **Förstudien** likställs med samrådsunderlag och det beslut som fattas enligt SLLs investeringsprocess är **inriktningsbeslut**.
- **Programstudien** likställs med samrådshandling och det beslut som fattas enligt SLLs investeringsprocess är **genomförandebeslut**.
- **Järnvägsplan/detaljplan** avslutas med fastställelsehandling och är en del av genomförandet enligt SLLs investeringsbeslut. Som underlag till denna handling tas ett detaljerat tekniskt underlag fram.

I genomförandet görs även en detaljprojektering och bygghandlingar tas fram. Detta ingår dock inte i järnvägsplanen/detaljplanen. I genomförandet behöver handlingar för olika tillstånd tas fram t ex bygglovshandlingar. Vilka handlingar styrs främst av plan och bygglagen och miljöbalken.

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-04-24
Version

Diarienummer

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Enligt Miljöbalken ska det i samband med järnvägsplanen/detaljplanen tas fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) om länsstyrelsen beslutar om projektet har betydande miljöpåverkan (BMP). Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan är viktigt att få tidigt i processen.

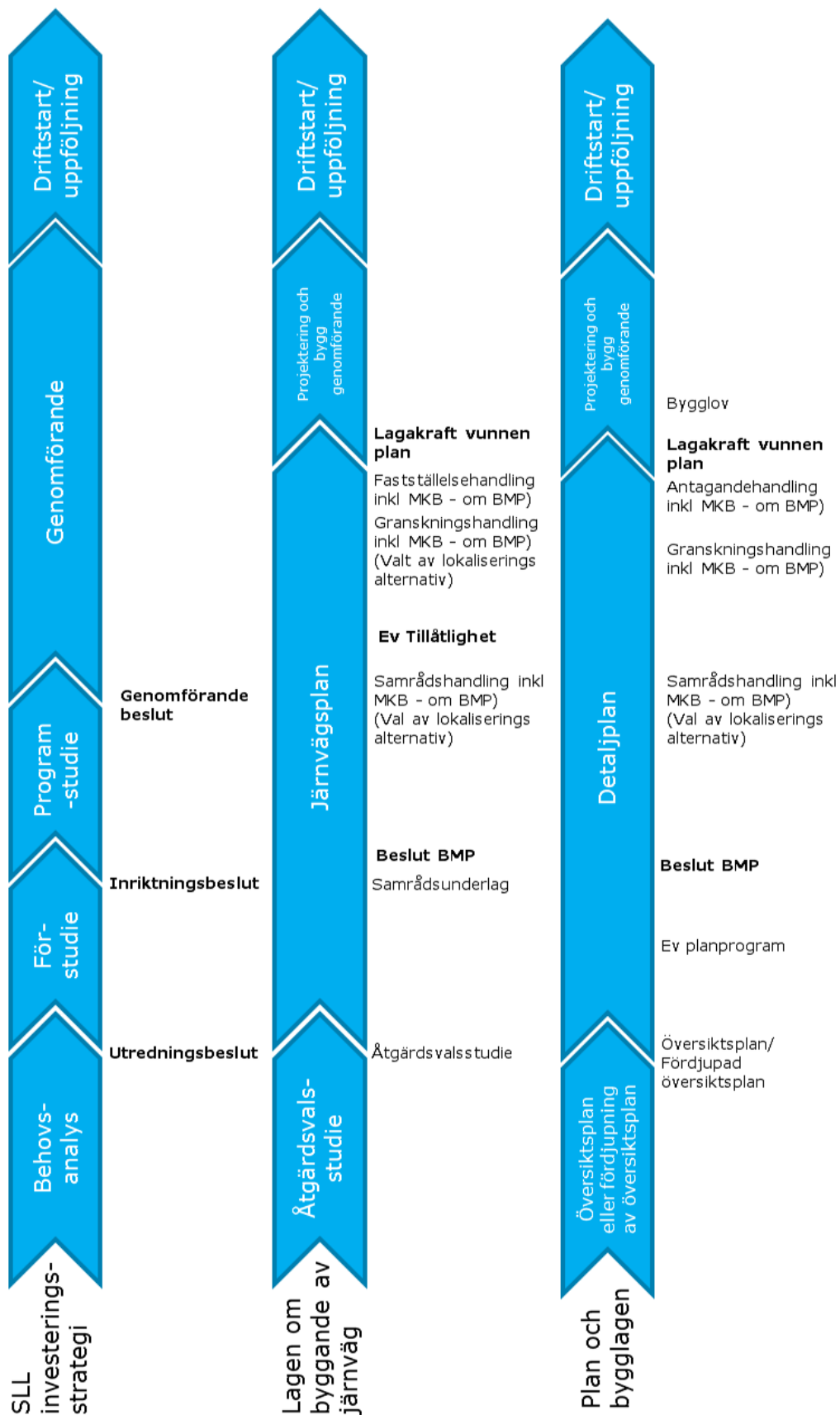
Enligt miljöbalken är det viktigt att ha ett kontinuerligt samråd med allmänhet, berörda organisationer, kommuner, myndigheter etc.

För att ha en effektiv planeringsprocess när det gäller spårinfrastruktursatsningar är det viktigt att förhålla sig till planeringslagstiftningens begrepp. Detta är särskilt angeläget i dialog med omvärlden (kommuner, länsstyrelse, organisationer och allmänhet), eftersom det annars finns en risk för förseningar och omtag i processen, vilket kan leda till förseningar och fördröjningar. Samtidigt är det viktigt att det finns en tydlighet i vilket skede projektet befinner sig i enlighet med Landstingets investeringsprocess.

Trafikförvaltningen tillämnar från 2014 att de underlag som tas fram för landstingsbeslut, enligt investeringsstrategin, ska stämma överens med de dokument som ska tas fram enligt Lagen om byggande av järnväg och/eller Plan och bygglagen.

Mot bakgrund av ovan föreligger följande tillämpning:

- Utredningsbeslut ska baseras på en *behovsanalys*. Handlar ärendet om investeringar i spårinfrastruktur ska behovsanalysen innehålla en *åtgärdsvalsstudie*. Det behövs även för att investeringen ska kunna komma med i nationella/regionala planer.
- Inriktningsbeslut ska baseras på en *förstudie*, som uppfyller de krav Trafikverket ställer på en samrådshandling, inklusive beslut om betydande miljöpåverkan.
- Genomförandebeslut ska baseras på en *programstudie* som uppfyller de krav som Trafikverket ställer på en samrådshandling inklusive en miljökonsekvensbeskrivning (om betydande miljöpåverkan).

Figur 3: Schematisk översikt över planerings- och beslutsprocesserna för spårinfrastruktur.

Strategisk utveckling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-04-24
Version

Diarienummer

Infosäk. klass
K1 (Öppen)

Anders Lindström
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk Utveckling